

SLUTTRAPPORT
BYGDA DANSAR I HEDMARK

LEK ØSTA!

AUGUST 2012–JULI 2015

STIFTINGA FOR FOLKEMUSIKK
OG FOLKEDANS

HEDMARK
FYLKESKOMMUNE

Forsidefoto: Fra sluttforestillinga Bygda dansar Hedmark, «Skog – et dansedikt»
Baksidefoto: Fra sluttforestillinga Bygda dansar Hedmark, «Skog – et dansedikt»
Design: Eva Karlsson

INNHOOLD

Sluttrapport: Bygda dansar i Hedmark

LEK ØSTA!

Oppsummering med utfordringer	4
Bygda dansar-prosjektene	6
Målsetting og visjon for Bygda dansar-prosjektene	6
Pedagogisk og kunstnerisk idé	6
Lek Østa!	9
Samarbeidspartnere	9
Faglig arbeid	13
Dansemateriale	13
Musikkmateriale	14
Pedagogisk arbeid og øvrig fagutvikling	14
Dokumentasjon	14
Rekruttering og skolebesøk	15
Helgesamlinger	17
Lokale øvinger	17
Turer, fellessamlinger og andre aktiviteter	18
Forestillinger og Scenisk arbeid	18
«Nå har det hendt! – ei forestilling basert på lokale danseformer og Alf Prøysens fortellinger»	18
«Skog – et dansedikt»	20
Kommunikasjon og markedsføring	21
Oppslag i media	21
Økonomi	22

Oppsummering med utfordringer

RESULTATER

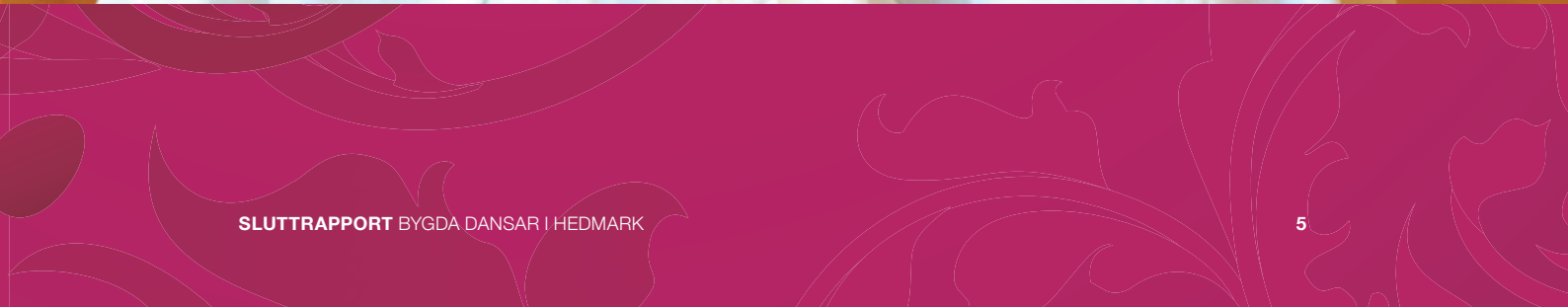
- Skapt møter med lokale immateriell kultur gjennom skolebesøk for ca. 1700 ungdommer (13–19 år)
- Skapt engasjement og PR rundt folkedansen i Hedmark
- Gjennomført 17 helgesamlinger på fylkesnivå
- Bidratt til folkedans og –musikk som næring gjennom å engasjere ca. 60 pedagoger og instruktører, spellmenn og musikere, koreografer/regissører samt unge danseforbilder
- Stimulert unge talenter til videre arbeid med folkedans, noen har valgt dansen/-musikken som en yrkesveg
- Økt fokus på pedagogisk metodeutvikling i tradisjonsdans fra Hedmark
- Revitalisert og økt interessen for tradisjonelle danseformer fra Hedmark
- Utviklet to danseforestillinger «Nå har det hendt!» 2014 (vist på Løten kino, Tynset kulturhus og Prøysenhuset, Ringsaker) og «Skog – et danse-dikt» 2015 (vist på Riksscenen for folkemusikk og folkedans, Oslo og på Volumfestivalen, Elverum)
- Deltatt på lokale og nasjonale kappleiker, markert oss på ulike kulturelle arenaer i fylket, f.eks. Landsfestivalen 2014 og Volumfestivalen 2015
- Lagt til rette for videre aktivitet i samarbeid med Hedmark Folkemusikk-lag: startet Hedmark juniordanslag der over 130 interesserte ungdommer mottar informasjon om folkedansaktiviteter i fylket

FAGLIG FOKUS

- Individrettet undervisning, mange dyktige lokale rollemodeller
- Samarbeid mellom amatører og profesjonelle
- Nytenkende, analyserende, problemløsende og eksperimentell undervisning
- Lagt til rette for økt bruk av arkivmateriale fra Hedmark

UTFORDRINGER

- Stort fylke, lange avstander
- Regionale forskjeller i fylket i arbeidet med dansen
- Stort aldersspenn, flere har flyttet pga studier osv., dermed vanskelig for dem å prioritere tid til helgesamlinger/forestillingsarbeid
- God informasjonsflyt og innleie av instruktører ga god stabilitet og framdrift også ved skifte av prosjektleder midtvegs og ved perioder med sykemeldinger

Bygda dansar-prosjektene

Bygda dansar (www.bygdadansar.no) er et nasjonalt folkedansprosjekt hovedsakelig rettet mot ungdom fra 15 til 19 år. Det er utviklet og eid av Stiftinga for folkemusikk og folkedans (Sff, www.folkemusikkogfolkedans.no). Bygda dansar er det største faste prosjektet ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans og følger intensjonen i UNSECO konvensjonen om immateriell kulturarv: synliggjøring, kompetansestyrking og videreføring av folkedans og folkemusikktradisjonene gjennom uformell opplæring av ungdom. Prosjektet gjennomføres fylkesvis i samarbeid med lokalmiljøet. Lokalmiljøet søker Sff om å få prosjekter lagt til sitt fylke, noe som krever en delfinansiering fra fylkeskommunen. Senteret har det faglige, pedagogiske, kunstneriske og administrative ansvaret for prosjektene. Prosjektmodellen er 100 % prosjektleder med arbeidssted ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans og 50 % prosjektmedarbeider med arbeidssted lokalt i fylket. Foruten lønn til prosjektansatte, blir det henført administrativ støtte tilsvarende ca. 15 % stilling. Prosjektet samarbeider med lokale ressurspersoner og lokale lag i organisasjonene FolkOrg (Organisasjon for folkemusikk- og folkedans) og Noregs Ungdomslag (NU).

Bygda dansar-prosjektene har total budsjett-ramme på 3,3 millioner kroner over en prosjektperiode på 3 år. De blir finansiert gjennom senteret sitt tilskudd fra Kulturdepartementet (kap. 323 Musikkformål, post 78) med lokal delfinansiering der fylkeskommunen bidrar med 300.000 kroner (450.000 for prosjekt med oppstart fom. 2014).

Lek Østa! i Hedmark var det sjuende Bygda dansar-prosjektet:

Sogn og Fjordane, Fjordapulv 2001–2004 (pilotprosjekt)
Møre og Romsdal, Snu nordvest 2004–2007
Oppland, Lea de 2007–2010
Buskerud, Danseru 2009–2012
Nord-Trøndelag, Trø te' 2010–2013
Vest-Agder, Egdedans 2011–2014
Hedmark, Lek Østa! 2012–2015
Telemark, Tiljetakt 2013–2016
Akershus, Akersarv 2014–2017
Rogaland, 2016–2019
Troms, 2017–2020

MÅLSETTING OG VISJON FOR BYGDA DANSAR-PROSJEKTENE

Bygda dansar ønsker å styrke folkedans som kulturarv, kunstnerisk uttrykk og samværsform. Målsettingene er flerdelt. Blant annet skal prosjektets sikre at landet til enhver tid har gode frilans tradisjonsbærere som kjenner kulturarven vår og kan delta i dansekunstproduksjoner. I samarbeid med fagmiljøet ved senteret utvikles kontinuerlig ideer og teknikker for formidling, undervisning og presentasjon av samværsdans og scenisk dans på tradisjonsdansens premisser. Det er et mål å stimulere til dans som sosial aktivitet og næring i regionen. Prosjektet bidrar med fagdager til danse miljøet i regionen. Danseforbilder, musikere, med-instruktører og andre medhjelpere søkes primært lokalt.

Lokalt ønsker Bygda dansar:

- Å rekruttere og lære opp en gruppe unge dansere innenfor en lokal eller regional danse-tradisjon til et godt teknisk og kunstnerisk nivå.
- Å rekruttere noen få toppdansere, innenfor denne tradisjonen, som vil satse på dansen som del av et yrke enten som frilansdansere eller pedagoger
- Å gi ungdom, særlig i bygde-Norge, et tilbud om å arbeide med dans på et høyt nivå.
- Å hjelpe fram dans som tilleggsnæring, ikke minst i bygdemiljø.
- Å gi regionen erfaring i arbeidet med kunstneriske og sceniske uttrykk på et godt nivå.
- Å styrke fagkompetansen for dans i lokalmiljøet, regionen.
- Å inspirere og styrke det vanlige, frivillige folkedansarbeidet.
- Å styrke den lokale/regionale folkemusikken blant annet ved å knytte den sterkere til dansen som den alltid har hørt sammen med.

PEDAGOGISK OG KUNSTNERISK IDÉ

Bygda dansar formidler lokal norsk folkedans for ungdom i ungdomsskolen og i den videregående skolen. Dette resulterer i et spesialisert opplærings- og talentutviklingsprogram for en ungdomsgruppe i eller utenom skoletiden. Gjennom individuell opplæring og praktisk øving utvikles skreddersydde metoder for undervisning i folkedans, og hver enkelt deltaker gis best mulig dansefaglig utbytte. Der det lar seg gjøre, vil prosjektet knytte til seg eldre tradisjonsbærere fra fylket

Pressebilde til midtforestillinga «Nå har det hendt!»

for å gi ungdommen større perspektiv på, og kunnskap om egen dans. Målsettingen er både å utvikle et lokalt ensemble som kan føre videre folkedansen i fylket, men også å stimulere talenter til å arbeide videre med dansen sin. Det produseres to danseforestillinger i prosjektet med scenisk bruk av de lokale folkedansene. Den siste av forestillingene, som avslutter det treårige prosjektet, knytter til seg en profesjonell koreograf og regissør på nordisk nivå, og blir vist på scener lokalt og nasjonalt.

Den pedagogiske metoden tar utgangspunkt i individrettet metodikk der fokuset ligger på å øke danseferdigheten hos hver enkelt. Deltakerne får større dybde i dansekunnskapen sin gjennom å arbeide med et lite utvalg danser. Undervisninga har romslige og aksepterende holdninger til personlig stil, og oppmuntrer til personlig uttrykk. Gjennom herming og praktisk øving skal deltakeren erfare kunnskapen i egen kropp og knytte den immaterielle kulturarven

sterkere til seg selv. Særlige talenter vil få spesiell oppfølging. Musikken er en integrert del av folkedansen og prosjektet bruker spellmenn i all undervisning og i de sceniske forestillingene.

Det pedagogiske arbeidet tar sikte på å inspirere og utvikle lokale dansere og folkedanspedagoger, samt inspirere og hjelpe lærere i skolen til å benytte lokal folkedans i undervisninga. Dette skjer ved at folkedansutøverne blir medarbeidere i prosjektet, og at lærere i skolen får tips og veiledning gjennom eksempler som blir benyttet.

Det kunstneriske arbeidet består bl.a. i å benytte den lokale folkedansen i nye kontekster gjennom ulike presentasjonsformer, og gjennom omarbeiding og utvikling av koreografier. I den kunstneriske prosessen samarbeider prosjektet med lokale og internasjonale profesjonelle ressurspersoner og institusjoner. Der det er grunnlag for det, vil prosjektet knytte til seg ungdom med bakgrunn fra andre kulturer og inkludere deres folkedans i undervisning og forestilling

Lek Østa!

Etter søknad om Bygda dansar fra Hedmark folkemusikklag, ble prosjektet tildelt fylket med oppstart august 2012 og avsluttet juli 2015. Hedmark Folkemusikklag var aktive i startprosessen av prosjektet. Det ble nedsatt ei prosjektgruppe bestående av Oddmund Myhr, Margrete Nordmoen og Kari Nilssen, som har hatt ansvaret for forarbeidet av prosjektet. Denne gruppa ble videre ei lokal ressursgruppe for ledelsen i Bygda dansar i Hedmark.

Thomas Nilssen ble ansatt i 50% som leder for prosjektet. Han hadde kontor plass på Glomdalsmuseet i Elverum, vegg i vegg med Hedmark Musikkarkiv. Inga Myhr har vært prosjektmedarbeider i 50% stilling utenom august til desember 2014, da stillingen ble økt til 100%. Fra oppstarten og fram til høsten 2013 var Agnar Olsen ansatt i 25%-stilling for Bygda dansar i Hedmark. Begge disse har hatt sitt kontorsted på senteret i Trondheim. I januar 2014 sluttet Thomas Nilssen, og Margrete Nordmoen overtok som prosjektleder i 100% stilling med hjemmekontor i Ottestad. Alle prosjektansatte var fra Hedmark med både tradisjonsbakgrunn og formell utdanning fra tradisjonsdans. I tillegg hadde prosjektgruppen kompetanse på utøvende tradisjonsmusikk og utøvende tradisjonsdans.

Lek Østa! ble valgt som navn på prosjektet. «Lek østa!» beskriver hvor i landet vi befinner oss – ikke bare i øst, men helt «østa». Lek er et ord med flere betydninger; å leke, en slått, å gå på leken, betyr å gå på dans – et godt beskrivende ord for aktiviteten i Bygda dansar.

Prosjektansvarlig ved Sff var direktør Egil Bakka inntil pensjonering høsten 2013 da Marit Stranden overtok stillingen. Fra høsten 2012 til juni 2014 var Gro Marie Svidal prosjektkoordinator for de tre Bygda dansar prosjektene med faglig ansvar for opplæring, koordinering og oppfølging. I tillegg til prosjektledelsen har ansatte på Sff bidratt til det faglige arbeidet: Ivar Mogstad, Sjur Viken, Torill Steinjord, Gro Marie Svidal, Siri Mæland, Tone Honningsvåg Erlien, Egil Bakka og Marit Stranden. Det er jevnlig erfaringsoverføring og metodikkutvikling blant Bygda dansar ansatte. I prosjektperioden til Lek Østa! har disse bidratt i det faglige nettverket: Gro Marie Svidal, Ina Marie Cyrus, Ingvild Blæsterdalen, Vegar Vårdal, Linnea Helmersson, Agnar Olsen, Ingrid Andersen Heieren, Bjørnar Blaavarp Heimdal, Mathilde Øverland, Øyvind Sandum og Trine Sjølyst.

SAMARBEIDSPARTNERE

Den viktigste samarbeidspartneren for Lek Østa! har vært Hedmark folkemusikklag ved styret, ressursgruppa, aktiviteteslag, enkeltmedlemmer og medlemslag. Disse lagene har hjulpet oss med å arrangere helgesamlinger: Alvdal spell- og danselag, Bygdedanslaget i Hamar, Elverum Danselag, Grenselaust (ved Hilde Korsmo), Spellmannslaget Leik, Engerdalsringen, Trysil-Knut Dans- og Spellmannslag og Østavind Dans og Spellmannslag. Sølja, som er et medlemslag i Noregs ungdomslag, har også stilt opp med dugnadsinnsats. I tillegg har mange foreldre bidratt på helgesamlinger. Lek Østa! er alle disse en stor takk skyldig. Denne bistanden i praktisk gjennomføring av helgesamlingene, som hjelp til innkjøp, matlaging, lokaler, nattevakter, rydding, transport og ikke minst som tradisjonskyndige meddansere, har gjort at prosjektmedarbeiderne i størst mulig grad har kunnet konsentrere seg om det faglige opplegget og oppfølging av ungdommene. Lek Østa! og HF har også hatt et faglig samarbeid ved etableringa av Hedmark junior-danselag.

Hedmark musikkarkiv og Glomdalsmuseet har naturlig nok vært gode samarbeidspartnere i og med at prosjektet leide kontorlokaler der i første del av prosjektet. Det er arrangert både Lek Østa! fagdager og lokal øving i samarbeid med Hedmark musikkarkiv/Glomdalsmuseet. Leif Ingvar Ranøien ved arkivet, har i tillegg samarbeidet med Lek Østa! og Arkivet ved Sff om filmdokumentasjon av Bjonndansdagen i Trysil og forestillingene «Nå har det hendt» og «Skog – et dansedikt».

Trysil-Knut-Leken og Lek Østa! samarbeidet om Udomssamling under festivalen to ganger. Det var svært nyttig i forhold til rekrutteringsarbeidet, særlig i oppstarten av prosjektet.

Ettersom Lek Østa! sin midtforestilling hadde fokus på Prøysen, ble det etablert et samarbeid med Norsk Kvedarforum som høsten 2014 arrangerte et seminar om Prøysen og folkemusikken på Prøysenhuset. Forestillinga «Nå har det hendt» – ei forestilling basert på lokale danseformer og Alf Prøysens fortellinger, ble en del av seminarprogrammet.

Volumfestivalen var en viktig samarbeidspartner siste halvår av prosjektet. Sluttforestillinga «Skog – et dansedikt» ble vist på festivalen, og her var samarbeidet tett rundt markedsføring, lokaler og teknisk/praktisk gjennomføring. Festivalen hadde skog som tema i flere varianter. Dette ble et vinn – vinn samarbeid.

Fylkeskommunen, mange kommuner, kulturskoler og skoler har samarbeidet med oss på ulike måter. Lek Østa! har hatt skolebesøk med

danseundervisning på ungdomsskoler og videregående skoler. I forbindelse med faglig utviklingsarbeid innenfor metodikk, har Den kulturelle skolesekken i Ringsaker kommune og kroppsøvingslærere og -studenter på Høgskolen i Hedmark, Campus Hamar vært samarbeidspartnere. I tillegg har en del skoler, kulturskoler og bibliotek leid ut lokaler til helgesamlinger og lokale øvinger til en lav sum, eller helt gratis.

De scenene som Lek Østa! sine forestillinger har vært vist på, Løten kino, Tynset kulturhus, Prøysenhuset, Riksscenen og Elverum kulturhus har også vært nyttige samarbeidspartnere. Riksscenen i Oslo nevnes her i en særstilling, fordi de hadde arrangøransvar for premieren på sluttforestillinga. En profesjonell scene, som tok godt imot ungdommene og prosjektet.

Det dansefaglig arbeidet har i hovedsak vært utført av de prosjektansatte. Men mange svært dyktige instruktører og musikere har vært engasjert inn til fagarbeid med instruksjon i dans og musikk til skolebesøk, lokale øvinger og helgesamlinger. Prosjektet knyttet også til seg dyktige unge dansere like over alderen til målgruppa som danseforbilder. Lek Østa! har knyttet til seg dyktige tradisjonsdansere, erfarne instruktører og musikere fra ulike deler i Hedmark, noen fra nabofylker, og vi har engasjert koreograf/regissør og musikkansvarlige på nasjonalt nivå.

Instruktører

Kari Nilssen
Stig Nilssen
Torill Jørgensen
Kirsti Thoresen
Halldis Hårdnes Dalåsen
Per Dalåsen
Veslemøy Nordset
Thor Herman Bøhle
Martin Myhr
Peder Myhr
Anne Grete Bjørgan
Rolf Bjørgan
Tove Hagen
Ole Nilssen
Solveig Brekke Hauknes
Simon Hesselberg Løvald
Sigrid Stubsveen
Mathilde Øverland
Thomas Nilssen
Agnar Olsen
Inga Myhr
Torill Steinjord
Margrete Nordmoen
Odd Ragnar Gjermunds

Danseforbilder

Rønnaug Tingelstad
Nils Jarle Nesbakken Oma
Ole Nilssen
Solveig Brekke Hauknes
Simon Hesselberg Løvald
Sigrid Stubsveen
Peder Myhr
Else Myhr

Musikere

Helga Møller Berg
Bente Kvile Buflod
Spellmannslaget Leik
Else Myhr
Anne Marit Jota
Olav Lilleeggen
Knut Lilleeggen
Hans Bakke
Mads Kuraas
Solveig Brekke Hauknes
Sigrid Stubsveen
Marius Berglund
Gro Marie Svidal
Klas Anders Haglund
Marit Westling
Thomas Westling
Marius Westling
Martin Westling
Hedmark Juniorspellmannslag
Tom Willy Rustad
Willy Rustad
Randi Marit Mehlum-Rustad
Olav Sæta
Leif Ingvar Ranøien
Ole Nilssen
Birger Mistereggen
Thomas Nilssen
Inga Myhr
Stig Nilssen

Koreografer/regissører

Guro Gjerstadberget
Indra Lorentzen

Musikere forestilling

Ole Nilssen
Birger Mistereggen
Else Myhr

Faglig arbeid

Lek Østa! benyttet tradisjonelle danseformer fra Hedmark som utgangspunkt for det dansefaglige arbeidet. Tradisjonsarkivet ved senteret ble brukt sammen med publisert og upublisert dansemateriale, ressurspersoner og lokale kilder.

Lek Østa! hadde kunnskapsutveksling med det lokale folkedansmiljøet og lokale instruktører ble brukt i prosjektet, både på helgesamlinger og lokale øvinger. I august 2013 ble det arrangert en fagdag for de engasjerte instruktørene på Glomdalsmuseet med presentasjon av prosjektet, innspill, praktiske øvelser med metodikk og en økt med arkivdykk om bygdedanser fra Hedmark, med vekt på polsdans fra Finnskogen og rundom. Arkivopptakene ble studert i forhold til steg, trinn og vendinger. Det var også en interessant diskusjon om rytme/taktmønster og asymmetri i musikken/dansen. Marit Westling var med som spellmann og bidro med mange synspunkter. Disse deltok på fagdagen: Inga Myhr, Thomas Nilssen, Margrete Nordmoen, Kari Nilssen, Stig Nilssen og Veslemøy Nordset. Torill Jørgensen og Kirsti Thoresen var invitert, men forhindret i å delta på fagdagen.

DANSEMATERIALE

Hedmark er et fylke med rike og varierte danse-tradisjoner, mye materiale er dokumentert på film, transkribert og nedtegnet. Ei kartlegging av dansemateriale, ressurspersoner og lokale kilder ble gjennomført ved oppstart av Lek Østa!. Det har ført til at både filmopptak av eldre danser og dansepar, samt levende kilder ble tatt i bruk i analyse og innstudering av dansene. Repertoaret til prosjektet var hovedsakelig fra de lokale danse-tradisjonene, samt noe fra det felles norske repertoaret. I tillegg er danser som har vært ute av bruk revitalisert.

Det første prosjektåret 2012–13, ble det jobbet med bygdedansene springleik fra Alvdal og pols fra Østerdalen, men mest i fokus sto runddans-tradisjonene i fylket, siden Landsfestivalen i gammaldansmusikk ble arrangert på Løten i juli 2013. Mye materiale ble innsamlet og filmet, og er tilgjengelig i arkivet på senteret. I tillegg bidro flere nålevende kilder, bl.a. Halldis Hårdnes Dalåsen og Per Dalåsen, med instruksjon på helgesamling. Lek Østa! konsentrerte seg mest om disse dansene: Wienerkryss fra Folldal, lukket reinlender og vals med gjæsteg fra Alvdal, og ulike masurkavarianter. I tillegg ble to sosiale danseleker, «Kjeda» og «Dra på kammen», introdusert.

I det andre prosjektåret, 2013–14 var det mer fokus på bygdedanser. Veslemøy Nordset instruerte i polsdans fra Finnskogen på to helgesamlinger, og Martin Myhr lærte ut rundom ei helgesamling. Halling og oksdans sto også på planen. Midtforestillinga «Nå har det hendt!» med premiere april 2014, inneholdt de fleste av de dansene det var fokusert på i føreste halvdel av prosjektet.

I det siste prosjektåret 2014–15 var det sluttforestillinga som hadde fokus, og mye av repertoaret ble «holdt varmt». Det ble jobbet med bygdedansene halling, rundom og ikke minst polsdansen fra Finnskogen, som skulle være en viktig del i sluttforestillinga. På helgesamlinga i Engerdal, stilte hele Engerdalsringen opp og lærte ut lokale sangleker. Mange ulike polkaformer skulle bli viktige i sluttforestillinga og noen av de mest erfarne Lek Østa!-danserne fikk bruke tid på arkivdykk den siste høsten. De studerte grundig et arkivopptak med svenskpols fra Os. De yngre danserne jobbet veldig grundig med en teknisk avansert polkaform fra Vallset.

Liste over dansematerialet:

Vals med gjæsteg, etter Halldis Hårdnes Dalåsen og Per Dalåsen fra Alvdal (transkribert av Lek Østa!)
Vals med gjæsteg, Vallset
Polka med halvannataktssnu, Vallset
Svenskpols (busserull), Os
Wienerkryss, Folldal (transkribert og nedtegnet av Lek Østa!)
Lukket og åpen reinlender
Reinlender med gjæsteg
Masurka, flere ulike varianter
Masurka fra Heggeriset (transkribert av Lek Østa!)
Rundom (instruksjon av Martin Myhr, Inga Myhr, Margrete Nordmoen)
Polsdans fra Finnskogen (instruksjon av Veslemøy Nordset, transkribert av Lek Østa!)
Pols fra Østerdalen (instruksjon av Kari og Stig Nilssen)
Springleik fra Alvdal (instruksjon av Agnar Olsen og Inga Myhr)
Halling (instruksjon av Simon Hesselberg Løvald og Martin Myhr)
Oksdans (instruksjon av Martin Myhr)
Bjønndans
«Kjeda», Løten (nedtegnet av Lek Østa!)

forts. neste side

«Dra på kammen», Løten

Foxtrot

Tango

Fingerpolka, Ljørdalen (sanglek)

Sangleker (instruksjon av Odd Ragnar Gjermunds og Engerdalsringen, filmet og transkribert av Lek Østa!):

- Rugen
- Her er kaffe og her er kaker
- Stekte harra
- Til seters, til seters
- Jeg satte brillene på min nese
- Enslig går jeg her og vandrer
- Fuglen sitter på lindekvist

MUSIKKMATERIALE

På lokale øvinger, helgesamlinger og forestillinger har vi brukt lokale folkemusikere som har solid tradisjonskunnskap og som i hovedsak har et stort lokalt repertoar. Et stort antall musikere har vært knyttet til prosjektet, og ungdommene har derfor blitt kjent med lokale danseleker fra hele fylket.

Til midtforestillinga, var det Prøysen som var tema. Mange av Prøysens sangtekster er diktet til lokale folkemelodier fra Hedmarken, både vokal- og instrumentalmusikk. Det er mye dansemusikk å ta av i «Prøysensangene», både vals, masurka, polka, reinlender. I tillegg tilpasset musikerne på denne forestillinga, Ole Nilssen og Else Myhr noen av sangene til danserytmer vi trengte, f.eks. ble melodien til «Nesning på Hamarmart'n» framført i hallingrytmikk.

Til sluttforestillinga valgte musikerne Ole Nilssen og Birger Mistereggen danse- og vokalmusikk i tradisjon fra Hedmark, med unntak av en polka, «Vårvinden», komponert av Jo Asgeir Lie. I tillegg komponerte Ole Nilssen polkaen «Eng» spesielt tilpasset en av scenene i forestillinga.

PEDAGOGISK ARBEID OG ØVRIG FAGUTVIKLING

En viktig del av det faglige arbeidet er instruksjonsmetodikk. Metoder for å formidle dansen til målgruppa blir videreført fra tidligere Bygda dansar-prosjekt og blir i hvert enkelt prosjekt utviklet og tilpasset deltakerne. Ny metodikk har også blitt utviklet i forhold til å formidle de enkelte lokale dansene til ulike målgrupper. Noe metodikk er tilpasset skolebesøk, og noe er tilpasset de mer erfarne danserne som har vært på lokale øvinger og helgesamlinger. Lek Østa! har knyttet til seg erfarne instruktører og musikere i hovedsak fra Hedmark. Å bruke instruktører med forskjellige kvaliteter og kompetanser er viktig for å få bredde i undervisningen og for å kunne drive på et godt faglig nivå.

Det kom flere interessante henvendelser fra ulike institusjoner i fylket, der fagutvikling sto i fokus. Lek Østa! besøkte og underviste studenter i kroppsøving- og idrettsfag ved Høgskolen i Hedmark, Campus Hamar. Folke dans og metodikk var hovedtema i opplegget. Å møte denne målgruppa ga nyttige og lærerike erfaringer å ta med videre inn i Bygda dansar og arbeid med metodikkutvikling. En metodikk for å lære ut

tango basert på lokale tangoformer fra Hedmarken, ble utviklet og tilpasset målgruppa barneskoleelever i forbindelse med «Tango for 1000», et prosjekt i Den kulturelle skolesekken i Ringsaker.

En annen del av det faglige arbeidet var å formidle dans og dansetradisjoner i en naturlig kontekst, og formidle lokal kulturhistorie i tilknytning til dans. Et godt eksempel på det er gjennomføringa av en «Bjønndansdag» i samarbeid med Trysil-Knut Dans- og Spellmannslag og Hedmark musikkarkiv.

Agnar Olsen og Inga Myhr deltok som dansere i det kunstneriske utviklingsprosjektet «Performer-audience interaction» som forsket på hvordan man kan bryte ned barrierene mellom danser og publikum i en forestilling. Resultatet av prosjektet ble 2 forestillinger av «Together», Interaktiv danseforestilling med koreograf Sigurd Johan Heide, lysdesigner Nils Christian Borberg Dance ACTions 2013 – Traditions and Transformations; Trondheim, 10. juni 2013. Metodene basert på lek for å ufarliggjøre dansen ble inkludert i både undervisningsmetoder og koreografiske øvelser mot sluttforestillingen.

Denne typen fagutvikling i samarbeid med målgrupper som lå på siden av hovedmålgruppa, var nyttig både for prosjektet, folkedansmiljøet generelt og andre kulturaktører og institusjoner i fylket. Det var med på å etablere prosjektet som en ressurs med høy faglig kompetanse, og vil kunne gi ringvirkninger etter at prosjektet er avsluttet.

DOKUMENTASJON

Det faglige utviklingsarbeidet dokumenteres og lagres i arkivet ved Sff. Det ble filmet utprøving av det dansefaglige arbeidet (utvikling og utprøving av metodikk på fagdager for Bygda dansar-personalet og på helgesamlinger), utprøving av koreografi og forestillingene. Det ble dokumentert 4 736 bilder og 587 GB film i prosjektet. Lek Østa!-ansatte har i løpet av prosjektperioden også gjort nedtegnelser og transkripsjoner av flere danser i Sff-arkivet.

Lek Østa! har bidratt til innsamling og dokumentering av dansetradisjoner fra fylket. Engerdalsringen under ledelse av Odd Ragnar Gjermunds lærte ut lokale sangleker til Lek Østa!, dette ble filmet og senere transkribert. I samarbeid med Hedmark musikkarkiv ble Bjønndans fra Trysil og de to forestillingene til prosjektet filmet.

Rekruttering og skolebesøk

Det er en målsetting for Bygda dansar å nå ut til så mange ungdommer som mulig. Gjennom skolebesøk og i møte med lærere og elever introduseres dansen for nye mottakere og synliggjør den lokale folkedansen som en ressurs for skolen. For skoleturneer står opplevelse og mestring i fokus. Rekrutteringen skjer hovedsakelig i første og andre prosjektår, men i Lek Østa ble det også gjennomført et par skolebesøk i tredje år, for det var noen skoler som hadde stått på vent. Lek Østa! nådde totalt ut til ca. 1700 ungdommer i alderen 13–19 år og deres lærere gjennom skolebesøk i økter på 45–90 minutter. Hedmark er et stort fylke med mange skoler. De videregående skolene med musikk, dans- og idrettslinjer ble prioritert, fordi en anså at det var her det var størst muligheter for rekruttering til prosjektet. Disse videregående skolene ble besøkt i løpet av to første prosjektårene, noen av dem to-tre ganger: Stange, Skarnes, Nord-Østerdal, Elverum, Trysil og Midt-Østerdal videregående skole. Ungdomsskoler ble også besøkt i de områdene der det ble vist størst interesse for prosjektet: Alvdal, Trysil, Løten, Romedal, Sør-Odal og Engerdal.

Tilbakemeldingene fra skolene var veldig

positive, det ble satt pris på å få møte den lokale dansetradisjonen og dessuten oppleve folke-musikk live. Flere av skolene ønsket oss tilbake, noen fikk to besøk, men ut over det har det ikke vært muligheter til å prioritere flere skolebesøk.

Skolebesøkene ble gjennomført både av de ansatte i prosjektet og av innleide instruktører, av de som ble hyppigst engasjert nevnes Simon Hesselberg Løvald og Martin Myhr. Lokale spellmenn sørget for levende musikk under skolebesøkene, og av og til ble det brukt innspilt musikk. Repertoaret på skolebesøkene har variert litt i forhold til hvem som har vært instruktører, men disse dansene har vært mye brukt: reinlender, riler, galopp, wienerkruss fra Folldal. Noen skoler har vært innom en lokal bygdedans, da tilpasset regionen, f.eks: polsdans fra Finnskogen på Skarnes, springleik i Alvdal og rundom i Trysil. Erfaringen er at det er lett å engasjere elevene, men vanskelig å konkurrere som nytt fritidstilbud. Mange ungdommer har fått et forhold til lokale dansetradisjoner og kulturarven, og Lek Østa! har ei kontaktliste på over 130 ungdommer som ønsker å få informasjon om og delta på ulike danseaktiviteter i framtida.

Helgesamlinger

Til praktisk gjennomføring av samlingene med bl. a. innkjøp, matlaging og nattevakter, har vi fått dugnadshjelp fra de lokale spell- og danselagene, enkeltpersoner og foreldre.

Helgesamlingene er møteplassene i prosjektet, hvor deltakerne kommer sammen fra hele fylket. Det er en arena der de får nye erfaringer, knytter verdifulle kontakter og henter motivasjon og inspirasjon fra hverandre. Under helgesamlingene undervises det i det lokale danse materialet, og det er her danserepertoaret og danseferdighetene utvides og utvikles. På helgesamlingene er det alltid med levende musikere og dyktige instruktører med forskjellig kompetanse.

En helgesamling har i Lek Østa! regi oftest startet med oppmøte fredag kveld og avsluttet midt på dagen søndag. Undervisning har tatt det meste av tiden, men det har også vært viktig at ungdommene har fått oppleve helgen som en sosial møteplass med sosiale aktiviteter som f.eks. lek, dans, brettspill, aking, vannski, natursti og film på lørdagskvelden. Deltakertallet har variert fra 5 til 30, men på de fleste helgesamlingene har det vært med mellom 10 og 20 ungdommer. Totalt har 55 personer deltatt på en eller flere samlinger.

Følgende samlinger har blitt gjennomført:

- 2012 7.-9. desember, Alvdal
- 2013 8. og 9. mars, Elverum
3.-5. mai, Løten
20.-22. september, Skarnes
7. desember, Hamar
- 2014 17.-19. januar, Trysil
28. februar-2. mars, Skarnes
4.-6. april, Løten/Tynset (midtforestilling)
September, Elverum/Ringsaker (midtforestilling)
19.-21. september, Engerdal
24.-26. oktober, Stange
- 2015 24. og 25. januar, Løten
6.-8. februar, Trysil
20.-22. mars, Elverum
1.-3. mai, Oslo (sluttforestilling)
19. og 20. juni, Elverum (sluttforestilling)

Lokale øvinger

De lokale øvingene er viktige for å opprettholde aktivitetsnivået mellom helgesamlingene, for å nå fram til deltakere som ikke ønsker å delta på helgesamlinger og for å holde kontakten med de lokale folkedansmiljøene. Det var viktig å legge de lokale øvingene på ulike steder rundt omkring i fylket. Geografisk spredning og steder det var ungdom med stor interesse ble avgjørende for valg av steder. Instruktører og dansespellmenn var fra de ulike regionene øvingene ble arrangert.

Høsten 2013 var det en lokal øving i Elverum og tre øvinger i Alvdal. Totalt 9 ungdommer deltok. Det første prosjektåret ble rekruttering og samlinger prioritert framfor lokale øvinger.

I 2014 ble det gjennomført øvinger i Alvdal (3), Hamar (1), Vinstra (3), Elverum (3) og Engerdal (2). Totalt 32 ungdommer deltok på lokale øvinger dette året. Våren 2015 var det mest fokus på forestillingsarbeid og de lokale øvingene var kun for dem som deltok i sluttforestillinga. Det ble gjennomført øvinger i Trysil (2), Riksscenen(2), Oslo (2) og Elverum (1). Totalt 11 ungdommer deltok.

Grunnen til at det ble valgt å ha lokale øvinger på Vinstra, som er utenfor fylket, var at deltakere i prosjektet var elever på landslinja i folkemusikk på den videregående skolen der. Våren 2015 ble det gjennomført lokale øvinger i Oslo, fordi noen av deltakerne hadde sine studiesteder der.

Turer, fellessamlinger og andre aktiviteter

En viktig suksessfaktor for å fortsette å danse etter prosjektet er å introduseres for miljøet generelt og oppdage at det er flere ungdommer som danser rundt om i Norge. Det ble arrangert to fellesturer for alle de tre Bygda Dansar-prosjektene. På HilmarUng (Hilmarfestivalen, 8.-10. nov. 2013 i Steinkjer) deltok tre ungdommer fra Lek Østa! på dansekurs, konsert, teaterforestilling og dansegalla. Fire ungdommer fra Lek Østa! deltok på Folkemusikkveka (Ål i Hallingdal 30. mai-1. juni 2014). Der var det kurs i hallingspringar på dagtid og dans om kvelden, og alle fikk se forestillingen «Kong Nor» som markerte grunnlovsjubileet.

Lek Østa! har også arrangert turer for å oppsøke dansemiljøer og knytte kontakter. Torpo ble besøkt for å møte dansemiljøet der og delta på dansefest for ungdom. Västanå Teater, Sunne, var også en viktig opplevelse med forestillinga «Nils Holgersson» og møter regissør Leif

Stinnerbom og to av danserne/skuespillerne, Silje Onstad Hålien og Margit Myhr.

Prosjektledelsen har hele tiden vært bevisst på å legge et grunnlag for at de unge danserne har et miljø etter at prosjektet er ferdig. Det er derfor lagt vekt på samarbeid og aktiviteter som er knyttet til prosjektet, men som er tillegg til de ordinære aktivitetene. Deltakelse i lagdans på Landskappleiken og Landsfestivalen i 2013 var viktig for motivasjon til ungdommene og synliggjøring av prosjektet. Under helgesamlinger er det lagt vekt på sosiale og kulturelle opplevelser som deltakelse på dansefest i Alvdal og på Grundsetmartn og konsert med Tone Hulbækmo og Hans Fredrik Jacobsen.

Hedmark juniordanselag vil danne grunnlaget for videre arbeid med folkedansen i fylket, og det var viktig at Lek Østa-ungdommene bidro i aktiviteter sammen med dem.

Forestillinger og Scenisk arbeid

Bygda dansar har som mål å utvikle folkedans for scenisk bruk, og arbeider målrettet med tilrettelegging og utvikling av scenedans som bygger på folkedansen sin estetikk og teknikk. Det sceniske arbeidet gikk hånd i hånd med den faglige fordypningen i de lokale dansene, og prosjektet laget to forestillinger som ble vist på små og store scener i Norge. Lek Østa! medvirket også i andre sammenhenger:

- Landsfestivalen i Løten 2013: Deltok under åpningen av festivalen i et scenisk koreografert danseinnslag sammen med Hedmark danselag
- Bygda dansar reklamefilm 2014: Lek Østa!-deltakere ble filmet og intervjuet
- Prøysenkveld, Drevsjø 2014: Deltok med et innslag basert på «Trassvisa hennes Tora» og midtforestillinga

- Volumfestivalen 2015: Folkedsansconvention på Rådhusplassen med Martin Myhr og Hedmark juniordanselag/Hedmark juniorspellmannslag. Deltok med innslag fra sluttforestillinga og sosial dans

«NÅ HAR DET HENDT!»

Prosjektets midtforestilling «Nå har det hendt! – ei forestilling basert på lokale danseformer og Alf Prøysens forteljing» ble framført tre ganger i 2014: på Løten Kino 5. april, Tynset Kulturhus 6. april og Prøysenhuset 6. september med totalt 180 publikum. Det var 100-årsjubileum for Prøysen og ettersom han hadde et nært forhold til tradisjonsmusikken, -sangen og -dansen, falt det naturlig å lage ei forestilling knyttet til hans tekster. Manuset var bygget på følgende av Alf Prøysens tekster: «Drømmen», «Førstesidestoff», «Hæin Tull-Martin» og «Orntli' jinte». Guro Trøseid Gjerstadberget ble

leid inn som koreograf, hun samarbeidet tett med prosjektleder og uttrykkprosjektmedarbeider om manus, koreografi og regi.

Musikken var tradisjonsmusikk fra Hedmark og melodier til Alf Prøysens sangtekster. Forestillinga baserte seg på dette danserepertoaret: Wienerkyrss fra Folldal, Rundom, Halling, Oksdans, ulike masurkaformer fra Hedmark, ulike reinlenderformer fra Hedmark, ulike polkaformer fra Hedmark, Pols fra Østerdalen, Vals.

Musikken ble plukket ut, bearbeidet og arrangert av musikerne i forestillinga, Ole Nilssen og Else Myhr, i samarbeid med prosjektleder. Musikerne hadde også rolle som danseforbilder i prosjektet.

Danserne var Simon Løvald, Peder Myhr, Marius Berglund, Marianne K. Hårdnes, Ada Fredheim, Stine Rønes, Åshild Krogsrud, Anne Nilssen, Herborg Nesbakken Oma, Solveig Brekke Hauknes, Sigrid Stubsvveen
Musikere: Ole Nilssen, Else Myhr

Idé og produksjon: Thomas Nilssen, Inga Myhr, Margrete Nordmoen. Kostymer ble utlånt fra Solbakken folkehøgskole.

«SKOG – ET DANSEDIKT»

«Skog er også folk», årtidenes skiftende stemninger, menneskenes søken etter tilhørighet, skogens hjerte, lek, alvor, kraft og sårbarhet, ble viktige stikkord for forestillinga. Sluttforestillinga hadde to visninger: Premiere på Riksscenen i Oslo 3. mai, og forestilling under Volumfestivalen, Elverum 20. juni med totalt 161 publikum.

I løpet av fire hektiske helgesamlinger fra januar til mai ble forestillingen til. Danserne har gjennom de tre årene i Lek Østa! bygget opp et grundig repertoar innenfor Hedmarks folkedansstradisjoner. Målet for forestillingsarbeidet var blant annet å søke etter nye formidlingsmåter og sceniske uttrykk. Og med et mål om at ungdommene skulle strekke seg mer i uttrykket, ble grunnlaget for forestillinga lagt. En danseforestilling uten konkret historie skulle utvikles. «Skog» var temaet. Hvordan forene dette med folkedansformer fra Hedmark? Hvordan skape form og innhold ut ifra temaet? Hvordan gi de unge nye erfaringer ut ifra deres ståsted?

Indra Lorentzen var koreograf og regissør for forestillinga, og gjorde en formidabel jobb med å løfte ungdommen til et godt scenisk nivå. Hun valgte å fokusere på uttrykk, søke sammenheng mellom innhold og form, forsøke å skape en musisk helhet og enkle bilder. Arbeidet foregikk i tett samarbeid med prosjektledelsen og med musikere. Ungdommene foreslo aktivt elementer inn i forestillingen.

Tekster ble hentet fra Hans Børli og Britt Karin Larsen, fotografier av Trygve Opseth ble del av det visuelle uttrykket. Musikken arrangert og jobbet frem av musikerne, Birger Mistereggen og Ole Nilssen, lyset laget av Sverre Randin. Vi konsentrerte oss om å bruke følgende danser som utgangspunkt for forestillinga: Polsdans fra Finnskogen, tre ulike polkaformer og halling.

Kommunikasjon og markedsføring

Prosjektet har blitt markedsført via flyers og plakater, Facebook og nettsidene til Bygda dansar. I kommunikasjonen med ungdommene har epost, Facebook/Messenger, telefon og sms blitt brukt.

Det er sendt ut informasjon om forestillinger og gangen i prosjektet til folkemusikkmiljøet i Hedmark og til Hedmark fylkeskommune.

Pressemeldinger er blitt sendt til media, i forbindelse med skoleturneer, helgesamlinger og forestillinger. I hovedsak til lokalpresse, men i forbindelse med forestillinger og viktige milepæler i prosjektet er det også noe nasjonal presse kontaktet.

Opptak av midtforestillinga ble en viktig del av [promoteringsfilmen](#) for Bygda dansar som nye delprosjektene vil bruke i rekrutterings og informasjonsarbeid. Filmen kan sees på [bygdadansar.no](#).

OPPSLAG I MEDIA

Mediedekninga av prosjektet har vært jevn og god. Alle lokalavisene i Hedmark har fulgt Lek Østa helt fra oppstarten høsten 2012 til fram til sluttforestillingsarbeidet våren 2015. Det har vært flere oppslag, med ulikt fokus, i forbindelse med samlinger og forestillinger, både i de trykte avisene og i nettavisene. Mediene har naturlig nok vært opptatt av å følge ungdommene og prosjektlederne fra «sin» region. De har laget reportasjer, intervjuer, skrevet forhåndsomtaler, forestillingsomtaler og mindre notiser om f.eks. lokale øvinger, I tillegg de vært oppslag i tidskriftet De danseglade og på Folkemusikk.no om Lek Østa. Total har det vært 31 presseoppslag om Lek Østa. 4 (2012), 4 (2013), 15 (2014), 8 (2015).

Økonomi

Bygda dansar-prosjektene blir hovedsakelig finansiert gjennom Sff sitt tilskudd fra Kulturdepartementet (kap. 323 Musikkformål, post 78). Det totale budsjettet for Lek Østa! har vært på 3,380 409,- kroner over en prosjektperiode på 3 år. Av dette har Hedmark fylkeskommune bidratt med 300.000 kroner. Prosjektmodellen er 100 % prosjektleder med arbeidssted ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans og 50 % prosjektmedarbeider med arbeidssted lokalt i fylket.

I Hedmark hadde prosjektleder kontorsted lokalt i fylket. Foruten lønn til prosjektansatte, ble det henført administrativ støtte tilsvarende ca. 15 % stilling. Prosjektet hadde ikke uventede utgifter: Resultatet ga overforbruk på kr. 142 103,-. Overforbruket ble dekket av Sff. Prosjektmodellen tåler lite avvik før forbruket går ut over rammen som er satt for prosjektet.

PROSJEKTREGNSKAP FOR BYGDA DANSAR LEK ØSTA!

	2012	2013	2014	2015	sum siden oppstart
INNETEKTER					
Kulturdepartementet	500 000	1 000 000	1 000 000	550 000	3 050 000
Fylkeskommune	50 000	100 000	100 000	50 000	300 000
Andre inntekter		7 644	22 765	0	30 409
Sum driftsinntekter	550 000	1 107 644	1 122 765	600 000	3 380 409
UTGIFTER					
Lønnskostnad	282 674	796 801	866 403	490 955	2 436 833
Andre driftskostnader	102 029	283 953	335 368	364 329	1 085 679
Sum driftsutgifter	384 703	1 080 754	1 201 771	855 284	3 522 512
Driftsresultat	165 297	26 890	-79 006	-255 284	-142 103
FINANSIELLE POSTER					
Renteinntekter					
Rentekostnader					
Finansresultat	0	0	0	0	0
Resultat	165 297	26 890	-79 006	-255 284	-142 103

